

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10— K
pol leta 5— "
četrt leta 2:50 "
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostoljne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrščena od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Prihodnja številka „Učiteljskega Tovarisa“ izide dne 31. decembra t. l.

Učiteljstvu iz Galicije.

C. kr. deželni šolski svet za Galicijo je nakazila učiteljskih plač za dobo do v-števši november 1914 učiteljstvu, ki je sedaj raztreseno daleč naokolo, že izvršil, razen par izjem, kar pa je nastalo zaradi v sedanjih razmerah neizogibnih pomot v podatkih bivališč, ali zaradi menjarja stanovanja in prometnih ovir na posameznih poštinih uradih.

Sedaj se prične z nakazovanjem nadaljnjih prejemkov, in se smejo ljudsko-šolskim učiteljem z dovoljenjem gališkega deželnega odbora že sedaj izplačati prejemki za december 1914 in januar 1915. Sploh prihajajo tozadevno že številne vloge in naznanila, iz česar je posneti, da ni potreben tozadevno poseben poziv. Vkljub temu se opozarja vse, ki so upravičeni do prejemkov, da naznanijo svoje zahteve glede nakazila pristojbin za december 1914 (pri ljudskošolskih učiteljih tudi za januar 1915), vkolikor se to še ni zgodilo, c. kr. deželnemu šolskemu svetu pismenim potom z dobro čitljivimi stanovajskimi podatki.

Nasprotno pa naj se zaporedno sledeče prošnje — izvzemši pri menjarju stanovanja — opusti, ker provzročijo tako postopanje vse prej kakor hitro odpošiljatev plače, namreč zmešnjavo in zakasnitev v uradnih odredbah.

V slučaju menjarja stanovanja se tudi priporoča, da preskrbe dotični na primeren način za gladko dostavitev poštinih nakaznic z novim naslovom bivališča, ker se tako pogosto lahko prepreči zakasnitev.

(Komur ni znan naslov c. kr. deželnega šolskega sveta za Galicijo, naj se obrne na centralo za gališke begunce, Dunaj, Zirkusgasse 1,5.)

LISTEK.

„Zvonček“.

Naš preljubljeni mladinski list »Zvonček« je z letošnjo svojo 12. številko zaključil že svoj XV. letnik. To je pač najlepši dokaz, da se je ta list slovenski mladini prikupil, da je sedaj njen zvest tovariš in prijatelj. Priznati moramo, da »Zvonček« ob danih razmerah najlepše, smotrno in uspešno izvršuje svojo nalogo: poučuje in zabava slovensko mladino.

Uredništvo in upravništvo objavljata ob sklepu petnajstega letnika te zaključne besede:

»Danes zaključuje naš ljubi »Zvonček« svoj petnajsti letnik. To je že lepa vrsta let! Mnogo smo žrtvovali časa, dela in denarja, da smo ljubljeno slovenski mladini napravili teh lepih petnajst knjig. Koliko je nakupičenega v njih najrazličnejšega gradiva — koliko pesmi in povesti, koliko raznovrstnega drugega zabavnega in poučnega drobiža, koliko podob! A ni nam žal nobenih izdatkov, ker smo prepričani,

Vojna.

IZJAVA ČEŠKIH SOCIALNIH DEMOKRATOV.

V mestnem svetu praškem je podal poslanec dr. Soukup dolgo izjavo z ozirom na izredne težke čase, ki jih preživljamo sedaj. Iz te izjave posnemamo: »V tej neznanški drami človeškega rodu je posamezen človek manj, nego kaplja vode v morju. Tudi stotine, tisoči človeških življenj so v tem metežu nešteti milijonov le majhen odlomek, in mali narodji so več ali manj obsojeni k vlogi statistov tam, kjer je sedaj ves svet v gibanju. Samo ob sebi razumljivo je, da so žrtve, ki padajo na nas v sedanjem času, izredno težke in nedogledne. Nismo se jim izogibali in se jim ne izogibljamo. Naj bo naša usoda taka ali taka, ne izgubljam poguma niti za trenutek, ampak trdno in čvrsto, polni zaupanja in odločnosti pričakujemo razvoja. Pretrešeni v globino svoje duše smo z vsem svojim mišljenjem, ko vstajamo in legamo k počitku, pri najlepšem cvetu našega naroda, pri naših vojakihi, ki so storili kar jim je veleval zakon, in ki so, zapustivši vse, kar jim je bilo drago na svetu, odšli, da čestito dajo vse, kar imajo: svoje zdravje, svoje ude, svojo kri. Nečesa pa smo dolžni napraviti njim, ki jim tudi ob grmenju topov ne izginjajo izpred oči slike svojih dragih — nečesa smo jim dolžni mi, ki smo ostali doma: da skrbimo zanje, ki so jih ostavili tu, za njihove otroke, za njihove žene, njihove starše, njihove brate in sestre. Nobena žrtev, ki suši solze jokajočih, ki blaži muke stradajočih, manjša bolečina bolnih, ni velika dovolj, da bi je ne mogli in morali nositi. Vojna ne bo večno trajala, in pride zopet čas, da utihnejo topovi in mitraljeze, ko bo solnce miru, kulture in človekoljubja vnovič poljubljalo s svojimi žarki nove rodove, ko na grobovih padlih vzklije setev novega življenja, in se bodo nove generacije spominjale vojne drame, ki bo morda zadnja v zgodovini evropskega človeštva. Te bodočnosti pričakujemo tudi mi danes moško in odkrito! Veliki češki izgnanec Jan Amos Komensky nam je, položivši svojo glavo v holandsko

da je imela in ima naša mladina z našim listom vedno veliko veselja. Reči smemo, da je naš list postal del slovenske mladosti, nje veselje in potreba, nje pričakovanje in tolažba!

To prepričanje nas navdaja z novim hrepenenjem po delu, ki ga hočemo dose-danju namenu namenu žrtvovati in razvijati tudi v bodočem letu.

Zvesti nam ostanejo sedanji sotrudniki, ki bodo zalagali prihodnji letnik s svojimi najboljšimi prispevki. Nimamo navade, da bi obljubljali več, nego moremo uresničiti. Vsem naj velja naše zagotovilo, da bomo tudi v bodoče urejali list po načinu preteklih let, ker smo ob premmogih laskavih in pohvalnih izjavah prepričani, da tak list najbolj služi potrebam in zahtevam tistih, ki jim je namenjen.

Omenjamo, da bomo tudi v prihodnjem letniku nadaljevali z zanimivimi spisi strica Tineta (gosпода strokovnega učitelja Dragotina Humka): »Čitati — dobro, poizkusiti — bolje«, ki so toliko živega zanimanja zbudili v vseh krogih naših naročnikov.

Zdi se nam končno potrebno, da se obračamo z nujno prošnjo do vse slovenske javnosti, naj nas vztrajno in z nezmanj-

zemljo, zapustil oporoko velikega zaupanja in velike moči: »Trdno verujem, da se gospodstvo nad usodo povrne v tvoje roke, o češki narod!« Tudi mi verujemo, da neizmerne žrtve na krvi in pozemskih imetjih, ki jih doprinašamo in jih bomo še doprinali, ne bodo zaman doprinešene, marveč da tudi nam, ki nam je usoda že stoletja spojena z usodo te države, prinesejo novega življenja in boljšega življenja. Naš narod, tolikokrat pribit na križ na Golgofti svojega trpljenja in pokopan pod obloke zgodovine, je prebil težke čase in prebije zmagonosno tudi sedanji čas. Nismo se pogubili v minulosti, ne pogubimo se tudi v bodočnosti. Mi smo tu, hočemo ostati tu in ostanemo tu! In enega se nadejamo: da ta trenutek, ki se ne povrne stoletja, dobi ves češki narod, in njega proletariata v prvih vrstah, močnega neustrašnega in strnjeneja v eno trdnjavo, ki bo sposobna nositi vsako žrtev in odbijati vsak napad, da po težkih bojih in nelzernem trpljenju dobimo slednjic v rodovini narodov vse Evrope in v njenem srcu tisto mesto, ki nam že davno gre po pravici in po kulturnem delu!« — Navajamo te fulminantne besede zato, ker jih smemo obrniti tudi na naslov svojega ljubljenežega naroda slovenskega!

NOVE PRAVICE ŽEN.

Grozna vojna, ki je vanjo naša država zapletena, provzroča smrt veliko, zlasti samostalnih mož, ki so mladi ali srednje starosti, očetov nedoletnih otrok, ki so umrli hrabre smrti na bojnem polju. To je napotilo vlado, da je odstranila iz občega državlanskega zakonika marsikatero zastarele naredbe, zakažaj ta zakon je iz leta 1811., torej že nad 100 let star. — S cesarsko naredbo z dne 12. oktobra 1914 so stopile v veljavo na podlagi § 14. naše ustave sledeče zakonske izpremembe, ki jih objavljamo, ker so za ženske posebno važne: Določbe o proglašanju koga mrtvim se izpopolnijo, in doba za proglašanje mrtvim tistih, ki so na neznan način izginiti, se skrajša. — Po dosedanjem zakonu niso mogle biti ženske priče pri nekaterih pričanjih in pravnih dejanjih, po novih določ-

bah so tudi ženske osebe pri teh pravnih dejanjih veljavne priče. — Velike izpremembe so se izvršile pri varuštvo. Ženske imajo sedaj glede na varuštvo z malimi izjemami iste pravice kakor moški. — Vsaka polnoletna ženska, omožena ali neomožena, more biti varuhinja svojega ali tujega otroka. Omožena žena more pa postati varuhinja tujega otroka le s privolitvijo svojega moža. — Od sodišča naročeno varuštvo je ženska dolžna prevzeti le zasvojenega otroka ali vnuka. — Oče more določiti varuha pred smrtjo; če tega ne stori, more mati varuštvo prevzeti ali varuha izbrati. Materi kot varuhinji se more, če je treba, dati v pomoč sovaruha. Če se varuhinja omoži, ji more sodišče odvzeti varuštvo. Tudi zakonski mož more vsak čas preklicati svojo privolitvev k prevzetju katerega varuštva po svoji ženi. — Vsaka mati more sedaj na sodišču predlagati, da je sedanjega varuha odstaviti in njo postaviti za varuhinjo. — Kar velja o varuštvo nad nedoletnim, velja tudi za kuratelo nad polnoletnim. Že na moža, ki je pod kuratelo, more od sodišča zahtevati, da ona prevzame čezenj kuratelo. Otroci, ki nimajo imetja in so v kakem vzgojevališču, ne potrebujejo več varuhov. — Če sodišče nima na razpolaganje za varuhe primernih oseb, more varuštvo izročiti tudi kakemu javnemu uradniku ali kakemu društvu za varstvo mladine. — Popolnoma nove določbe so o varuških svetih. Ti delujejo kot nadzorovalni in varuhom svetujoči organi, pa tudi sami morejo prevzeti varuštvo. V vsaki občini se mora sestaviti najmanj en varuški svet. Člani varuškega sveta bodo deloma imenovani, deloma voljeni in dobe naslov »sirotiški svetniki«. — Poučite ljudstvo o teh novih in važnih pravicah žen.

OGRSKE ŽENE ZA VOJAŠKO SLUŽBO.

Iz Budimpešte poročajo: Hajduanaške žene so naslovile na ogrskega domobranskega ministra Hazaia odprto pismo s prošnjo, da bi pripustil žene od 19. do 36. leta k vojaški službi. Vse bi rade pomagale. Lahko bi moštvo pripravljale jedi, medtem ko bi stali možje v ognju.

PROTESTANTSKI ŽUPNIKI V BERLINU.

V Berlinu deluje 160 protestantskih župnikov. In teh 160 protestantskih župnikov berlinskih je v neki izjavi izrazilo svoje obžalovanje, da jim v smislu brambnega reda ni dopuščeno, da bi z orožjem v roki odšli na bojišče. V teh določbah vidijo izjemen zakon in nekako zapostavljajo svoje stanje. — Ker se brambni zakon — pripominja »Arbeiter Zeitung« — trenutno ne more izpremeniti, naj bi oni župniki za vojne začasno stopili v pokoj, potem bi pa lahko zadostili svoji srčni želji in odšli z orožjem v roki na bojišče.

NOBLOVA NAGRADA ZA MIROVNO DELOVANJE.

Noblovo nagrado za mirovno delovanje dobi za leto 1914. holandski in ameriški »Rdeči križ«.

JEZIKOSLOVCI V VOJNI.

V navadnem življenju je poklic jezikoslovca naravnost idiličen, in nihče ne bi verjel, da se zna tudi jezikoslovec na bojnem polju odlikovati kot junak. Glasom

nemških listov je doslej padlo za domovino 436 jezikoslovcev, 610 jih je pa bilo odlikovanih, med njimi dva z železnim križem prve vrste.

GOSPODARSKI POLOŽAJ AVSTRIJE.

Korespondenčni urad poroča: V izvornem prometu monarhije je bila dosežena meseca oktobra vrednost 132.5 milijonov, izvoz pa je znašal 159.8 milijonov.

NARODNO GIBANJE UKRAJINCEV.

Korespondenčni urad poroča: »Turanc« objavljiva članek zastopnika komiteja ukrajinske Rusije, Melinskega, o narodno-svobodomiselnem gibanju Ukrajincev. Članek konča z izjavo, da bo prvi poraz Rusije na ukrajinskih tleh znamenje za njih upor.

BOŽIČNA LADJA AMERIŠKIH OTROK.

Ameriški otroci so nabrali za pet milijonov dolarjev božičnih daril, ki so jih namenili otrokom evropskih vojakov. Ameriška ladja »Jason« je pripeljala ta darila te dni v angleški Plymouth. Angleži so ji priridili presrčen sprejem. Ko izkrca »Jason« darila, namenjena za angleško dečo, odpluje v Marseille, od tam v Ženevo, kjer izkrca darila za nemške in avstrijske otroke. V Solunu odda »Jason« svojo božičnico za rusko in srbsko dečo. Ameriški otroci so opremili ladjo s posebno zastavo, ki se nahaja na njej betlehemska zvezda z napisom »Kar storite nemu izmed najmanjših, to storite meni samemu«. — Čin ameriške dece zbudi gotovo po vsej Evropi čustva najmilejše simpatije.

DVA ZNAMENITA RUSA.

Iz Rima poročajo »Berliner Tagebl.«: V Galiciji je padel ruski Tolstojevac, knez Dimitrijev Hilkov. Ker nekdanji hotel kot častnik podpisati smrtno obsodbo proti nekemu upornemu vojaku, so ga poslali v pregnanstvo v Kavkaz. Soproga se je tedaj dala ločiti od njega, in kneževе otroke so poslali v neko vojaško vzgojevališče. Ko je izbruhnila sedanja svetovna vojna, je prosil knez Hilkov, da bi ga zopet sprejeli v armado. Udeležil se je na čelu nekega kozaškega polka številnih bitk, ostal je pa zvest nauku Tolstega: ne ubijaj! Sam ni oddal niti strela in ni nikdar potegnil sablje iz nožnice. Kneza je zadela krogla v glavo. — Nekaj odvetnik iz Nagyhaloma, ki je v Moskvi ujet, piše, da ga zdravijo v bolnišnici »Rdečega križa«. Poveljnik bolnišnice je slavni pisatelj Maksim Gorki, ki ranjence danmadan obiskuje.

ČASOPISJE ISLAMA.

Ob sedanji vojeviti propagandi Islama časopisje mohamedanskega sveta gotovo igra važno vlogo, zakaj za veliko maso njega spoznavalcev je tiskana beseda nekaj neizpodbitnega in se sprejema kot verski nauk, posebno pa, če kakor sedaj propovedujejo svetovno vojno. Zato bo zanimal vsakega kratek pregled muslimanskega časopisja današnjih dni. — Ob začetku tega stoletja je znašalo skupno število njega glasil kakih 200. Danes pa razpolaga Islam z nad 1000 časopisi. Največji napredek je v Turčiji in v Egiptu, kar si moremo razlagati že iz političnega razvoja teh dveh dežel. V Turčiji sta do leta 1851. izhajala šele dva časopisa v jeziku dežele; do revolucijskega leta (1908) se je moglo

pod avtokratskim samovlastnim gospodstvom seveda komaj govoriti osvobodnem in hitrem razvoju turške žurnalistike. Ali kako hitro so nadomestili, kar je bilo zamujenega na tem polju, dokazuje presenetljiva pomnožitev v Turčiji izhajajočih časopisov v zadnjih letih. Njihovo število zaostaja malo za 400. Mladoturki razpolagajo z nekoliko odličnih glasil, ki jih često upotrebljajo kot javna glasila v oficioznem smislu o novi uredbi stvari. — S povzdigo, ki meji že na čudovitost, se more ponašati tudi arabsko časopisje Egipta, ki njega važnosti v sedanjih kritičnih časih ne smemo podcenjevati, tem manje ker — z malimi izjemami — že, kar obstoje, goje več ali manj strastno sovražstvo proti tujim gospodarjem ob Nilu ali pa propovedujejo celo odkrit odpor. Najstrastnejša grozgejstva očitaj tujim tlačicem. In od angleške strani so že opetovano opozarjali na velike nevarnosti, ki groze angleškemu gospodstvu v Egiptu od nebrzdanega arabskega časopisja, ako mu hitro in temeljito ne pristrižejo peruti.

DELO SLOVENSKEGA UČITELJSTVA ZA »RDEČI KRIŽ«.

Šola pri Sv. Bolfenku pri Središču 103 K; več učencev I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani 1 K; šolska mladina v Mokronogu 23 K 24 vin.; šolsko vodstvo v Svibnem 12 K; šolska mladina v Škocijanu 51 K; veselica šolske mladine v Gor. polju pri Kanalu 54 K 30 vin.; šola na Pristavi (Štaj.) 129 K; šolsko vodstvo Drenov grič-Lesno brdo nabralo 260 K; učenci in učenke trirazrednice na Humu 19 K 69 v.; tovariša Franc Cvetko, nadučitelj v Vučji-veši in Karel Maurič, učitelj pri Sv. Križu, nabrala po nekaterih vaseh župnije Sv. Križ na Murskem polju 569 K 06 vin.; vodstvo šole v Otaležu nabralo 23 K 60 vin.; šolska veselica v Kobaridu 206 K; šola v Ločniku 32 K 80 vin.; zbirka šolskega vodstva v Knežaku 165 K 10 vin.; skupaj 1649 K 79 vin.

V zadnji številki izkazanih . . . K 9422:55
Danes izkazanih K 1649:79

Doslej nabranih K 11072:34
Prosimo nadaljnjih obvestil, oziroma izpopolnil dosedanjih izkazov!

VIKTOR BARON HEIN.

Umrli je na Dunaju sekcijski načelnik izven službe, Viktor baron Hein, bivši deželni predsednik vojvodine Kranjske.

Pokojnik si je kot načelnik državne uprave na Kranjskem pridobil velikih zaslug za deželo, ki ji je ohranil svoje simpatije in svojo naklonjenost tudi kot sekcijski šef. Kot uradnik je bil vesten in strog, a nad vse pravičen in nepristranski. Dasi je bil drugega političnega mišljenja, kakor prebivalstvo v deželi, vendar je bilo za njegove vlade v državni službi na Kranjskem nastavljenih največ domačih sinov. Pokojnik je bil deželni šef v času, ko je zadela stolno mesto Ljubljano strahovita potresna katastrofa. Da se je Ljubljana razmeroma hitro dvignila iz razvalin in pepela, je nemala zasluga pokojnega barona Heina, ki je storil vse, da se zagotovi nesrečnemu mestu vsa potrebna državna pomoč. V priznanje njegovih velikih zaslug ga je mestni občinski svet izvolil za častnega meščana ljubljanskega.

Kot predsednik deželnega šolskega sveta je posvečal vso svojo skrb napredku in razvoju vsega šolstva na Kranjskem. Nasproti učitelstvu je bil absolutno nepristranski. V njem je imelo učitelstvo svojega odličnega pokrovitelja, resničnega prijatelja in zagovornika. Učitelstvo je objektivno sodilo po uspehih njegovega dela. Samo to je bilo zanj merodajno. Učitelstvo ga je cenilo in spoštovalo.

Takisto so neprecenljive tudi zasluge, ki jih je baron Hein pridobil tudi za ostalo deželo kranjsko. Zato bo ostal svetel in trajen spomin baronu Heinu v srcih vsega kranjskega, pred vsem pa ljubljanskega prebivalstva, zato žaluje ob njegovem svežem grobu vsa Ljubljana, vsa dežela Kranjska.

Njegov pogreb se je vršil dne 9. t. m. Blagoslovljenju so prisostvovali: najvišji ceremonijski mojster knez Montenuovo s soprogo, min. predsednik grof Stürgkh, ministra Heinold in Burian, cesarski namestnik in predsednik najvišjega računskega dvora. — Cesar je poslal vdovi pokojnika sožalno brzojavko. Dalje so kondolirali: nadvojvoda Ludovik Viktor in nadvojvodinji Marija Terezija in Marija Annunziata.

JOSIP GUANIN.

Dne 3. decembra t. l. smo položili v grob prerano umrlega tov. Josipa Guanina, učitelja na Kalu.

Nastopil je komaj IV. leto službovanja. Bil je blag, skromen in delaven mož.

Še mnogo bi bil koristil šolstvu, a neizprosna smrt mu je pretrgala mlado življenje. Spomladi se je prehladil v Strm-cu, kjer je služboval in od tedaj ni bil več trden. Zdravil se je in varoval, pa vse ni nič pomagalo. V jeseni je imel nastopiti službo na Kalu-Koritnici, a ker je bila tamošnja šola od vojaštva zasedena in ni tam mogel poučevati, je bil poslan kot pomožni učitelj v Sočo.

Okolo 20. septembra je došel v Bovec, da bi se na domu pri skrbni mami nekoliko odpočil. Bil je že precej shujšan in hiral je vidno. Dne 29. ni mogel več vstati, in ker mu je slabše prihajalo, se je mama potrudila, da je prijel sv. zakramente za umirajočega. Dne 1. decembra se je pa že raznesla novica, da blagega Pepija ni več.

Osupnjeni smo se povpraševali, kako je to mogoče, ko je še v soboto zvečer pomagal orglati v cerkvi.

Kako priljubljen je bil pokojnik, se je videlo na dan pogreba, ki se ga je udeležilo nenavadno obilo tržanov vseh stanov. Poleg učiteljstva iz celega okraja in šolske mladine so mu izkazali zadnjo čast tudi cenjeni gg. c. kr. uradniki od sodnije in davkarije ter več gospodov iz starejšinstva in celo gospoda iz Loga.

Poleg drugih so mu tovariši in bovška dekleta darovali krasna venca.

Še posebno se je potrudilo pevsko društvo in mu zapelo pretresujoči žalostinki v slovo.

Solznih oči smo se poslavljali od Tvojega groba, dragi Pepi, ter sočutno pomilovali ubogo osamelu mamo, ki ji je bilo s Teboj pokopano vse, kar je imela najdražjega na svetu.

Važna razzodba.

Deželni šolski svet štajerski je bil začel pred dvema letoma izdavat »Naredbeni List« in je že v svoji prvi številki razglasil, da so dolžni ta list sprejemati in plačevati vsi mestni in okrajni šolski sveti, krajni šolski sveti in šolska vodstva, ne da bi bilo potrebno se nanj posebe naročati. Tega mnenja pa niso hoteli biti krajni šolski sveti v Dobju pri Planini, v Celjski okolici ter v Št. Jurju ob Južni železnici. Pritožili so se na naučno ministrstvo, češ, da bodo pač »Naredbeni List«, ker je tiskan tudi v slovenskem jeziku, sprejemali, toda ničesar zanj plačevali; zakaj v zakonu ni nikjer nobene določbe, da bi morali krajni šolski sveti, oziroma šole za priobčenje razglasov, ukazov in zakonov kaj plačevati. Naučno ministrstvo je pritožbe zavrnilo, na kar so se vsi trije krajni šolski sveti, ne da bi vedeli drug za drugega, pritožili na upravnem sodišču na Dunaju, ki je s svojo razzodbo z dne 3. novembra 1914, št. 8874, ministrski odlok kot nezakonit razveljavilo ter vsem trem pritožbam imenovanih krajin šolskih svetov ugodilo. Deželni šolski svet se bo moral odslej ravnati po tej razzodbi, t. i. on bo pač lahko tudi zanaprej vabil na naročbo proti naročnini, a siliti ne more nobene šole k plačevanju naročnine.

Tako se je ta zadeva po zaslugi imenovanih šolskih svetov spravila na zakoniti tir.

Izgovori.

I. B.
(Dalje.)

Odkritih sovražnikov se pač bojiš in ogiblješ, hinavskega zahrbtnega pa zagovarjaš, neguješ in braniš na vse pretege. Pa preiščimo še malo obisti modrijanu, ki hoče nekako v božjo čast popivati. No, v svoji gorečnosti bi pač moral vedeti, da je alkohol vir vsem pregreham, vir vsega hudega in zlega. Pijanec in dober kristjan sta dva nezdružljiva pojma. Kdaj pa se napravi več neumnosti, kaznivih dejanj in greha, kakor v pijanosti? Saj vemo, da pijanec izgubi kritiko razuma, pogled na posledice in ozire na družbo. Statistika nam dokazuje, da se po raznih državah zgodi 50—80% kaznivih dejanj v pijanosti. Koliko pa ostane nekaznovanih, ker jih ni dosegla roka pravice. In da smo mi med prvimi, je prežalostna resnica, ki se ne da tajiti. Treba le malo pogledati, in vidi vsak, kdor hoče. Seveda, mi vidimo le druge narode,

koliko popijo. Nujna potreba pa je, da sami sebe pogledamo v ogledalo, da se pošteno umijemo madeža, ki nas tako kazi pred svetom.

Nevednost je najdražja reč v deželi, pravi pregovor. Resnica pa je, da ima baš v alkoholnem vprašanju še najvišjo ceno. Ljudje, ki so učeni, takorekoč na vsakem polju doma, so v tem oziru tako naivni, da strmiš. So li res tako nevedni? Da, žalostno, a resnično. Premnogi izobraženci ti pridejo s takim izgovorom, da ti zapre sapo. Pa ne morda, ker so povedali resnico, ki je ni moči ovreči, ampak takoj izprevidiš, da z rokavicami ne opraviš nič, s kolom pa nerad operiraš pri takih siromakih. Odkod pa ta nevednost? Ukoreninjena razvada. Strast po alkoholu jim brani izpregledati. Naravnost boji se, da bi ga kaj odvrnilo od tega nebeškega užitka. Bodi v listu ali knjigi kaj o alkoholu, tega kratkotalo ne čitajo; to jim je odveč, nepotrebno, prazna slama. Kdo bi to čital? To je le za gotove pusteže, nas to ne briga i. t. d. Boje se izpregledati. Mene to ne zadene, še nikoli me ni pijača premagala. Če mu govoriš, ti bo pritrjeval, češ, da je lepo, kdor se more držati. Nazadnje pa bo razodel svoj stari refren: No, tako-le malo v časih je pa le dobro. — To dobro jim je prešlo v kri in meso, zato je tako težko z njimi govoriti. Rod za rodom je ponavljal to laž, in sedaj pa bi ne bilo prav! Povsod gleda iz njega moderni napredek, tu pa je starokopiten kakor njegovi pradedje. Mnogi ti bo pritrjeval, odobraval, da ga prej pustiš pri miru, da mu ne zbudiš vesti, sicer pa si bo mislil svoje in svoje naredil, da le pride do njega. Drugi ti bo pritrjeval v srcu, teh je mnogo, a priznal ti ne bo, ker bi bilo to v nasprotju z njegovimi ravnanjem. Da pa bi se odpovedal, nima moči, energije, je popolnoma suženj alkohola in raznih pivskih razvad. Smelo lahko trdim, da tu ni prav nikake razlike med preprostimi in učenimi ljudmi, da so vsi enako nevedni, da se vsi branijo izpregledati. Žalostno izpričevalo, a pošteno. Izkušnja nam kaže to vsak dan. Prav tako, kakor so tudi izjeme povsod. Kakor se branijo čitanja, tako se ogibljejo tudi predavanj. Resnica pač oči kolje. Zato gre le počasi naprej, a gre pa vendarle. Kakor vsaka ideja, mora tudi abstinenca prebiti tri dobe: v prvi novo idejo zaničujejo in pobijajo, v drugi začno o njej razmišljati, v tretji pa prodre na vsej črti. Le premnogi je še siromakov, ki še vedno tiče v prvi dobi in zaman sreba in cukajo — moč, da bi se povzpeli višje. He, bratci, živimo v dobi napredka...

Še eno o kolero. Nekako — smeli bi reči — dobro došel izgovor in povod k žganjepitju je sedaj kolera. V ljudstvu je trdno ukoreninjeno mnenje, da alkohol odvrča nalezljive bolezni. V tem ga utrjujejo še razne reklame, ki se okoriščajo z nevednostjo ljudstva. Dokazano pa je po odličnih učenjakih — strokovnjakih, da je temu prav narobe. Baš alkoholiki so dostopni nalezljivim in sploh vsem boleznim prej, kakor zdržniki. Res, alkohol umori kolerične bacile, a uživati bi se moral čist, koncentriran in v toliki množini, da bi te umoril prej, kakor bi ti razkužil prebavila. Gotovo sloveči zdravnik ni rekel kar tja v en dan, da bi se moralo na gostilnice in žganjarnice napraviti sledeči napis:

Tu prodajajo kolero.

Naj podpremo svoje trditve še z nekaterimi številkami. Povsod operirajo z njimi, povsod so statistike suhoparne, a držijo pa le. Oglejmo si škodljivost alkohola na podlagi nekaterih števil! Gotovo se bo kdo izgovarjal, češ, zakaj je proti alkoholu toliko delajo in ne tudi proti kavi, čaju in zlasti proti tobaku. Res imajo tudi ti v sebi strupe, prav zato so tudi razvedljivi, a v primeri z alkoholom so pa vendar jako nedolžni. Jako dobro je, da so namesto bobove kave že močno uvedli žitno kavo. Tudi čaju so pričeli iskati nadomestila med domačimi rastlinami. Sicer žalostno, da nas je sila primorala k temu, ker je namreč uvoz tujega čaja zaprt; a mogoče bo imelo to tudi svojo dobro stran v tem, da se bodo ljudje poprijeli domačega čaja. Prostovoljno bi se ga ne bili, ker le tuje nekaj velja v naših očeh! Silno škodljiva je razvada, da otroke nalivajo s čajem. Ker brez ruma, žganja ali celo špirita seveda ni dober, nima nič v sebi! Potem pa tožijo, da otroci nemirno spe, da se premetavajo po postelji in celo kriče. Duše krščanske, zakaj se čudite? Z dvojnimi strupom ga mučiš, mu trpinčiš in ubijaš živce, pa naj bi bil miren! Zdravo, redilno mleko seveda prodajajo, da se dobi denar za čaj in alkohol. Ne vem, kako bi zadostno označil tako gospodarstvo. No, tobak je res popolnoma nepotrebna, škodljiva razvada ter je zlasti mladino odvrčati od kajenja. A vseh treh z alkoholom glede škodljivosti ne moremo primerjati. Je pač tako, da hočemo krivdo vedno zvaliti na druge, da

Specijaliteti med kavinimi pijačami je Kathreinerjeva Kneippova sladna kava.

Kathreinerjeva se odpravlja in nabavlja v največjih mestih in ima spričo tega velike prednosti pred vsi popotni nabavljivači. Izbite sočinom dobi Kathreinerjeva slatno kavo in vsejere srčno kavo.

Pristna se doblva povsod v zaprtih izvornih zavojih s silko župnika Kneippa.

bi opravičili, oprali sami sebe. Namesto alkohola pa delajo tako njegovi oboževalci. Ako čez mero uživaš, ako se uničiš s kavo, čajem ali tobakom — sicer so ti slučajni silno redki — uničiš samo svojo osebo, škoduješ sebi samemu. Alkoholik pa škoduje poleg svoji osebi tudi svojemu potomstvu, svoji okolici, narodu, človeštvu. Ali si že kdaj čul ali čital, da so se fantje stekli, ker so pili kavo? Kmet je prišel na boben, ker je bil hud tobakar? Povesod, pri vsaki hudobiji, pri vsaki neumnosti ima nesrečni alkohol svoje kremle vmes. Ob še toliki gorečnosti in ljubezni do alkohola ne moreš tajiti, da je baš on — zlata, preljuba, nebeška kapljica — vir vsega zla, da je oboževani alkohol največje zlo za človeštvo. O škodljivosti na posamezne organe, na človeško zdravje sploh, kdaj pozneje; če še nisi izpregledal, da si bil prav takrat najbolj bolan, kadar si prejšnji dan in mogoče večer najbolj pil in kričal: Na zdravje! Ha, taka kapljica, zdravilo za dušne in telesne bolezni, pa še za srčne boli! Pa na zdravje! — Oglejmo si nekatere številke z ozirom na škodljivost potomstvu, alkoholizem in podedovanje duševnih bolezni!

Dr. Demme v Švici je preiskal potomstvo desetih rodov in pijancev in desetih treznih rodov. Dobil je sledeče: Trezni so imeli 61 otrok, ki jih je od njih prerano umrlo zaradi slabosti 5, telesne napake so imeli 4, bebasti, zdravih potomcev 50, t. j. 82%. — Pijanci so imeli 57 otrok. Predčasno zaradi slabosti umrlo 12, pohabljenec 8, epilepsijo 13, pijancev z epilepsijo 5, gluhonema 2, idiotov 8, zdravih potomcev 9, t. j. 15%. Menda te številke dovolj jasno in glasno govore, ne, kriče!

Zdravnik Legrain v Franciji je opazoval 215 rodov in pijancev in dobil v tretjem kolenu 814 potomcev. Od teh 814 jih je predčasno umrlo 174, in sicer: prerani porod 37, pri porodu 16, v najnežnejši dobi 121. Idiotov, slaboumnih, telesno pohabljenih in duševno sploh abnormálnih 322. Na epilepsiji in histeriji je bolehalo 133 potomcev in 145 je bilo duševno bolnih. V potomstvu alkoholizmu vdanik rodov in bilo niti petina normalnih. — Charles Sullivan je preiskal v ječi v Liverpoolu 620 žen, ki so bile normalne, preden so se vdale pijači. Teh 620 žen je porodilo 600 otrok, od katerih jih je umrlo do 2. leta 355, t. j. 59,18%, in sicer večinoma za krči. Od enakega števila treznih žen je umrlo do 2. leta samo 23,9%. Dokazali so, da čim bolj so se žene vdajale pijači, tem večkrat so rodile mrtve otroke. Pogosto se pripeti, da sicer trezni roditelji dobe otroke, ki je bebast, zakaj spočet je bil v akutni pijanosti. Ako pregledamo institute za idiote, epileptike, za blazne in kazence, vidimo, da se da dognati, da prihaja do 60% teh nesrečnežev od roditeljev alkoholikov. Ni potreba, da sta oba, zadostuje, da je eden. Seveda ni alkoholizem edini vzrok duševnih bolezni, a eden glavnih je. Najrazličnejši zdravniki so prišli do prepričanja, da more alkoholizem ne samo pospeševati, ampak celo sam zase zaprijeti stopnjema degeneraciji.

Stopnje degeneracije so sledeče:

1. Nervozni temperament, nevrastenija, nagnjenje k pitju.
2. Težje oblike živčnih bolezni, epilepsija, histerija, moralna slaboumnost.
3. Lažje duševne bolezni brez trajnega porušanja razuma, delirij, akutna blaznost, zločinski karakter, samomorji, spolna perverznost.
4. Težke duševne bolezni, manija, melanholija, paraliza.
5. Velik duševni propad, slaboumnost od rojstva, idiotizem, duševna dementnost. Rod umira zaradi slabosti, pohabljenosti in neplodnosti.

Ko bi se bilo izvršilo češ noč, bi pač debelo gledali, tako pa, ker se vrši polagoma, ostanemo hladni, češ, mora že tako biti. Ne, moralo bi biti drugače, a zaradi naše brezbržnosti, lahkomišelnosti je tako. No da, tako-le malo je pa le dobro, pa človek je vesel! Hm, ne vem, kako pa bi bil vesel, ko bi odprl oči in hotel videti žalostne posledice? Imamo pač od alkohola motne, meglene oči!

Književnost.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za nižjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 40 vinarjev. — V cesarski-kraljevi zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Slovenska slovnica za obče ljudske šole. V treh stopnjah. Vaje iz slovnice, pravopisa in spisa za srednjo stopnjo. Spisal Josip Brinar. Velja vezana 90 vinarjev. V c. kr. zalogi šolskih knjig na Dunaju. 1914.

Dobrodelni koncert, ki ga je priredila ljubljanska »Glasbena Matica« 2. decembra t. l. o šestinšestdesetletnici vladanja Nj. Veličanstva, je donesl čistih 732 kron 46 vin. Polovica te vsote se je izročila c. kr. deželni vladi na Kranjskem za ljubljansko podružnico »Rdečega križa«, polovica pa magistratu mesta Ljubljane za revne rodine v vojno poklicanih vojakov. Odbor imenovanega društva se zahvaljuje vsem, ki so podpirali to patriotično podjetje, prav iskreno.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 10. uri dopoldne v Učiteljski tiskarni v Ljubljani z dnevnim redom, kakor ga zahtevajo pravila. — Na mnogobrojno udeležbo vljudno vabi odbor.

Kranjsko.

Slovensko deželno učiteljsko društvo ima svoj letošnji občni zbor v ponedeljek, dne 28. t. m., ob 9. uri zjutraj v Učiteljski tiskarni z običajnim dnevnim redom. — Obilne udeležbe pričakuje odbor.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je v smislu V. okrožnice Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic poslalo Zvezinemu blagajniku v Dol znesek 21 K, ki ga je darovalo učiteljsko povodno izplačila plač dne 1. decembra 1914 za podporni sklad učiteljskih vojaških obitelji. Od posameznih šol so darovale: Sv. Miklavž 4 K 50 v, Velika Nedelja 4 K 30 v, Svetinja 4 K, Ormož-okolica 3 K 20 v, Sv. Tomaž 2 K 20 v, Sv. Lenart 1 K 80 v in Hum 1 K. Predsedništvo prosi, da se pobiranje 1. januarja ponovi.

Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem daje svojim včlanjenim društvom sledeče na znanje:

Na V. okrožnico Zveze v zadevi statistike učiteljskih vojaških rodov, se je do 6. decembra t. l. odzvalo le sledečih 9 učiteljskih društev:

1. Učiteljsko društvo za kozjanski okraj;
2. Učiteljsko društvo za šmarsko-rogaški okraj;
3. Učiteljsko društvo za slovenbistriški okraj;
4. Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj;
5. Učiteljsko društvo za slovengraški okraj;
6. Učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj;
7. Učiteljsko društvo za ormoški okraj;
8. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico in
9. Učiteljsko društvo za celjski okraj.

Ostalih 7 učiteljskih društev zadevne statistike ni poslalo. Še slabše so se odzvala društva pozivu Zveze, da naj društveni predsedniki od šolskih vodstev 1. dne v mesecu povodom izplačila plač za podporni sklad učiteljskih vojaških rodov in nabrane zneske pošljejo Zvezinemu blagajniku. Poslalo je namreč v ta namen samo:

- a) Ormoško učit. društvo 21 K in
- b) Ljutomerško učit. društvo 10 K, torej je 1. decembra t. l. v ta namen bilo nabranih skupaj samo 31 K. Upoštevanje seveda samo zgoraj imenovanih 9 okrajev, je vodstvo Zveze na podlagi doposlane statistike razdelilo učit. vojaške rodovine:

- a) na podpore nepotrebne, ki žive v normalnih razmerah;
- b) na podpore potrebne in
- c) podpore jako potrebne.

Kot podpore potrebne se je označila od vodstva Zveze ena učiteljska obitelj v slovenbistriškem okraju, ki je od v ta namen nabrane vsote 31 K sprejela znesek 4 K 45 v. Kot podpore jako potrebne so se označile 3 obitelji; ena v ljutomerskem, ena v slovengraškem in ena v gornjegrajskem okraju, ki je sprejela vsaka po 8 K 85 vin.

To so res neznatni zneski, a slišali smo, da pride v teh časih tudi vsak vinar prav; vrhutega smo uverjeni, da dvakrat da, kdor hitro da!

V januarju se akcija ponovi. Vodstvo Zveze se nadeja, da pošljejo do takrat zadevno statistiko vsa učit. društva, da poročajo o eventualnih izpremembah in osebito, da v tem mesecu nabrani znesek 31 kron podesetorijo! To je prav lahko mogoče, ako se zavedo svoje stanovske celokupnosti vsi oni tovariši in tovarišice, ki žive v normalnih razmerah in se niso zavezali darovati za čas vojne gotovih zneskov v druge dobrodne namene! Torej!

Predsednik Zveze.

Srednješolske vesti.

V ruskem ujetništvu. Dr. Janko Kotronik, profesor na realni gimnaziji v Banjaluki, rez. poročnik v bos.-herc. polku št. 4., je bil 4. septembra na severnem bojišču ranjen in prepeljan v Holm, potem v Moskvo. Zdej se nahaja v Rybinsku na severni Volgi, kjer bo poponoma okreval.

Kandidati za učiteljevanje na srednjih šolah, ki imajo zaradi sedanjega črno-vojniškega pregledovanja pričakovati vpoklica v aktivno službo, bodo mogli takoj položiti klavzurne in usne izpite. Naučni minister je namreč — kakor doznajemo — naložil ravnateljstvom znanstvenih izpraševalnih komisij za učiteljevanje na srednjih šolah, naj dotičnim kandidatom na njihovo prošnjo takoj določijo termine, da morejo položiti izpite še pred nastopom vojaške službe.

Poljsko gimnazijo v Pragi so otvorili dne 14. novembra. Nameščena je v češki realki na Kraljevih Vinogradih. Ravnatelj gimnazije je profesor Žiga Schneider. Na zavodu poučuje 18 profesorjev, beguncev iz Galicije. Vpisalo se je sedaj v šolo 168 učencev. Z ozirom na to, da je v Pragi silno mnogo galiških beguncev, se zdi to število majhno, toda uvaževati je treba, da mnogo poljskih dijakov obiskuje češke srednje šole, ki so na njih vpisani kot hospitanti.

Imenovan je mariborski gimnazijski ravnatelj dr. Josip Tomišek za nadzornika telovadbe na srednjih šolah po južnem Tirolskem, Kranjskem, v Primorju in v Dalmaciji.

Iz šolske službe. Minister javnih del je podelil učitelju na c. kr. obrtni šoli v Ljubljani Mihaelu Preslu profesorski naslov.

Kranjske vesti.

—r— **Zahvala.** Podpisano šolsko vodstvo se velečasti temu gospodu duhovnemu svetniku Jakobu Aljažu, župniku na Dovjem, prav iskreno zahvaljuje za tukajšnji šoli podarjeno ročno (berglasto) brizgalno. — Šolsko vodstvo na Dovjem, dne 28. nov. 1914.

—r— **Izpiti za učno usposobljenost na ljudskih in meščanskih šolah pred izpraševalno komisijo v Ljubljani** so se vršili pretekli teden pod predsedstvom ravnatelja Črnivca. Aprobirani so bili naslednji kandidati: Za meščanske šole s slovenskim učnim jezikom: Mervič Anton, nadučitelj v Povirju (I. skupina). Za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom: Ciril Dequall, Anton Dragan, Ludvik Ivnik, Franc Mlinšek, Leopold Namovš (z odl.), Avgust Šilih, Jožef Wider, Julija Bantan, Friderika Božnar, Marija Burja, Amalija Cepuder, Marta Čretnik, Ana Črnagoj, Josipina Demšar, Frančiška Drnovšek, Palmira Fajdiga, Marija Ferencak, Ludmila Gantar, Marija Geržina, Marija Gröbner, Kristina Hafner, Emilija Jug, Frančiška Kenda, Marija Kern, Hermina Kobal, Helena Kraigher, Olga Kramer, Ivana Krapč (z odl.), Antonija Krašovic, Marijana Lončar, Marija Lukan, Amalija Marinko, Marija Mavrin, Rozalija Mejak, Stanislava Mešek, Marija Petelin, Gabrijela Pipan, Marija Pirce, Stefanija Puppis (z odl.); za slovenske šole: Helena Repič, Vera Rojnik, Marija Rupar, Balbina Schnabl, Marija Smolič, Ana Stich, Melita Šivic, Angela Peterlin, roj. Šteblaj, Danica Tavčar, Antonija Terpin, Ema Toplikar, Olga Zajec in Marija Žerjav. Za ljudske šole z nemškim učnim jezikom so aprobirani: Emil Locker, Marija Bamberg, Alojzija Brüschweiler in Elfrida Cigoj. En kandidat in ena kandidatinja za meščanske šole ter 10 kandidatinj za ljudske šole je bilo reprobiranih.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Suplent Alojzij Bulovec je imenovan za suplenta v Lešah (okraj Radovljica), suplentinja Frančiška Terpinčeva za suplentnjo v Št. Vidu pri Brdu, bivša provizorič. učiteljica v Stranjah Balbina Schnablova za suplentnjo pri Sv. Trojici, absol. učiteljski kandidat Frid. Krašovec za suplenta v Trbiji, suplentinja Marija Urbančičeva pa za provizorično učiteljico v Travi. — Za suplentnjo učitelja Fr. Škofa na Planini je imenovana Alojzija Trillerjeva. — Za suplentnjo na ljudski šoli v Planini je imenovana Doroteja Bratovževa. Za suplentnjo v Trbojah je bila imenovana Doroteja Heinricherjeva, za suplentno v Iški vasi Marija Habetova, za interimistično voditeljico dvorarednice v Žalini pa Frančiška Bezeljakova. — Bivša suplentinja Marija Svetličeva je imenovana za suplentnjo v Kopanju, bivša provizorična učiteljica Marija Malenšekova za suplentnjo v Blagovici. Poizkusna kandidatinja Frančiška Sušnikova je pripuščena k brezplačni šol-

ski praksi na deški petrazrednici v Škofji Loki. — Za suplente oziroma suplentnje so imenovani: učiteljica Ida Čečeva za Planino (črnomaljski okraj); absolvirana kandidat. Andreja Pavlinova za Radovico; provizorični učitelj Ivan Golmajer za Stari trg in Ludm. Pavlinova za Adlešiče. Učiteljski kandidatini Viktorija Medvedova in Marija Vidmarjeva sta pripuščeni k brezplačni šolski praksi na uršulinski vadnici v Ljubljani. Za suplentko na enorazrednici v Čepļah je bila imenovana Katarina Vrtačičeva, za kandidatnjo na šoli v Senožeah je bila priporočena Kristina Šturmovna, v Škofji Loki pa Pavla Peternelova.

—r— **Oddajanje trt spomladi 1915.** Kakor prejšnja leta se bodo tudi spomladi leta 1915. oddajali iz državnih zalog vinorejcem ameriški ključi (reznice) in korenjaki (bilfe, sajenke). Cene in dobavne pogoje je razvideti iz dotičnih po občinah objavljenih razglasov. Prijave za trte križanke (hibride ali mešanke) je vložiti najpozneje do 20. decembra 1914 naravnost pri c. kr. vinarskem nadzorniku Bohuslavu Skalickem v Novem mestu.

—r— **Učiteljski zbor I. mestne deške ljudske šole v Ljubljani** je dal cesarju s edem sinov -vojakov, in sicer tovariši: Jakob Furlan 1, L. Jelenc 1, Juraj Režek 1, Vendelin Sadar 1, šol. voditelj Jakob Dimnik pa vse 3. — Da bi se le vsi ti učiteljski sinovi-vojaki po končani vojni zdravi vrtili v ljubeč objem svojih roditeljev!

—r— **Za »Rdeči križ« smo nabrali na Drenovem griču-Lesnem brdu 260 K.** Šolsko vodstvo poroča: Za nabrani denar se je nabavilo: rokavic 48 parov, nogavic 20 parov, krp za noge 100 parov, zapestnikov 62 parov, opasnica 14, snežnih oglavnic 25, dokolenic 24 parov. To smo razdelili med 33 vojakov-domačinov, 25 vojakov, nastanjenih na Vrhniki, nekaj smo oddali c. kr. vojaškemu poveljstvu na Vrhniki, nekaj pa odposlali v Ljubljano za 17. pešpolk. — Vsem darovalcem tisočkratni: Bog plačaj!

—r— **Seja deželnega šolskega sveta za Kranjsko dne 11. t. m.** S 1. januarjem 1915 pridejo v I. plač. razred: Marolt Fran, Höglger Fran, Schifferer Fran, Simon Karel (izven ture); v II. plač. razred: Pavla Brezovškova, Ema Žerjavova, Vinko Berce, Vinko Krek, Friderik Jazbec, Marija Archova, Ferdinand Reiniger, Ivan Wittine, Andrej Rape, Leopoldina Pianova, Fran Grm, Ivan Štrukelj (izven ture); v III. plač. razred: Anton Lomšek, Alojzij Koprivec, Emilija Voukova, Leopoldina Bojec-Vadnjalova, Rudolf Poljanec, Ivana Smoletova, Franc Rigler, Gabriel Grilc, Karel Rostohar, Tit Grčar, Valentin Ivanuš, Franja Bedenkova, Fran Starman, Ana Bantanova, Ana Šiškova, Roza Černetova, Hermina Breindlova, Ivana Mesečeva, Ana Erzinova, Alojzij Kolenc, Viljemina Vidičeva, Ivan Gabrovšek. Učnega osebja bo torej s 1. jan. 1915: v I. plač. razredu 105, v II. 158, v III. 316, v IV. 474 — skupaj 1053. — V letu 1914 se je število razredov na občin ljudskih šolah pomnožilo za 19. Stalno se upokoje učiteljice: Julija Lackner-Jonketova, Marija Boletova, Ana Kastelic-Kilarjeva, Katarina Kobal-Valenčičeva. — Reaktivira se začasno upokojena učiteljica Marija Drenik-Freudova in se ji podeli mesto na Trati. — Pravi učitelj na realki v Ljubljani, Ivan Brückl, se stalno namesti in dobi naslov »profesor«. — Reši se več prošenj za oproščenje, oziroma odlog plačanja šolnine.

—r— **Hčeri dr. Fr. viteza Močnika,** gospe pl. Schallerjevi, je tovariš Janko Leban poslal svojo slavnostno pesem tudi v nemškem prevodu, za kar se mu je vzradoščena gospa toplo zahvalila. Iz laskavega pisma posnemljemo v izvirniku sledeče stavke: »Mit Freude und Stolz las ich die mir aus Laibach von befreundeter Seite gültigst zugesicherte Zeitschrift, worin meines guten seligen Vaters so liebevoll gedacht wird. Gott lohne den Slovenen dieses treue Erinnern! Ihr Gedicht hat mich, obzwar ich des Slovenischen nicht mehr so mächtig bin als in meiner Jugendzeit, durch die schönen Wendungen sehr gerührt und nun verdanke ich Ihrer Güte erst die genaue Kenntnis desselben! Wie ich da glücklich war!... Mit der Versicherung wärmsten Dankes Euer Wohlgeborene ergebene Emilie von Schaffer.«

—r— **Tvorniški šoli** v Vevčah in Goričanih sta za naše vrle vojake doslej izročili: 49 šolov, 7 snežnih oglavnic, 22 parov nakolenic, 12 parov rokavic, 8 parov zapestnikov, 24 parov golenic, 8 parov krp, 10 parov rokavic brezprstnic in mnogo šarpije.

—r— **Kazenska preiskava** proti ravnatelju Ivanu Hribarju in profesorju dr. Franu Ilešiču je bila ustavljena. Oba sta sedaj na svobodi.

Štajerske vesti.

—š— **Svetinje pri Ormožu.** Učiteljica gospa Antonija Šijančeva je že v počitnicah pobirala prispevke za volno, iz katere pletejo učenke različne tople reči za vojake. Vsem darovalcem srčna hvala!

—š— **Iz učiteljske službe.** Stalna učiteljica pri Sv. Jerneju pri Ločah, Leopoldina Novakova, je imenovana za stalno učiteljico na dekliški šoli v Slovenski Bistrici; začasni učitelj pri Sv. Vidu, Maks Križman, je imenovan za stalnega učitelja istotam; Ivan Ozmeč, nadučitelj v Kostivnici, je premeščen na Ščavnico.

—š— **Potiorek, častni doktor graškega vseučilišča.** Pravna in državnoznanstvena fakulteta graškega vseučilišča je sklenila soglasno, da podeli fzm. Potiorku, zmagovitemu poveljniku balkanskih čet, v hvaležno priznanje častni doktorat prava.

—š— **Sv. Bolfenk pri Središču.** Tukajšnja šola je odposlala za 103 K izdelane zimske obleke za vojake »Rdečemu križu« v Gradec.

—š— **Iz Maribora** nam poročajo z dne 6. t. m.: Poslopje deželnega ženskega učiteljskega so vojniki že zapustili. Sedaj vse prostore snažijo, in ko bo snaženje končano, bodo takoj pričeli s poukom.

—š— **Zbirka za »Rdeči križ«** po farnih cerkvah lavantinske škofije je vrgla 35.424 kron.

—š— **S Pristave** nam pišejo: Tovariš naduč. Zopfi je odposlal oktobra za »Rdeči križ« zbirko 54 K. Novembra smo zbirali denar za volno; nabrali smo 75 K. Nakupili smo krp za noge in napletli z učenkami lepo število nogavic in napestnikov. S pletenjem nadaljujemo in bomo kmalu še enkrat poslali toplih reči za vojake. Gospa Zopfova je napravila za ranjence 4 kg mezge in sira iz kutin. Nabrali in posušili smo dve vreči robidovega lista. Učiteljstvo sploh vsaki priliki daruje po svoji moči za »Rdeči križ« in vdruge blage namene, vse seveda iz svojih skromnih dohodkov.

—š— **V trirazredni šoli na Humu pri Ormožu** so darovali učenci in učenke 19 K 69 v k Božičnici za naše vrle štajerske vojake na bojnem polju. — Razentega delajo v šoli pridne nežne roke razno toplo opravo za vojake.

—š— **Društvo »Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks«.** Odbor poroča: Dne 2. septembra t. l. je umrl član Matej Spende, nadučitelj v p. v Gradcu. — Donesek po 2 K za ta 128. smrtni slučaj, ki je 9. v letu 1914., naj se gotovo vplača začetkom januarja 1915. — Obenem je treba vplačati po 3 K za rezervni zaklad in upravne stroške.

—š— **Iz Središča** poročajo: Šolska slavnost v proslavo 66letnega vladanja našega presvetlega cesarja, ki jo je priredila tukajšnja šola v torek, dne 8. decembra t. l., se je izborna obnesla. Vse se je izvršilo natanko po primerno zasnovanem vzporedju: petje, govori, deklaracije, pa tudi ljudska igra »Iz dni skrbi in žalosti«. Prireditve je prinesla fondu za nakup volne, ki pletejo iz nje središke učenke tople predmete za naše vojake in ranjence, znesek okrog 90 K. Udeležencem je nastop mladine jako ugaljal.

—š— **Sv. Miklavž pri Ormožu.** Pišejo nam: Učenke tukajšnje praznorednice izdelujejo marljivo razna ročna dela za vojake in ranjence. Te dni smo odposlali »Rdečemu križu« v Gradec sledeče izdelke: 350 ovitkov za noge iz boljšega barhanta, 60 ušesnih pokrival, 52 parov zapestnikov in 41 snežnih čepic. — Materiala za te predmete se je nabavilo za 256 kron. To vsoto so darovale všolane občine in darežljivost tukajšnjega prebivalstva. Pobirali smo darove od hiše do hiše. Delo nadaljujemo. — Kot božičnico za vojake na bojnem polju so učenci tukajšnje šole nabrali 64 kron. Znesek smo poslali na pristojno mesto.

Goriške vesti.

—g— **Praznovanje 2. decembra** se je izvršilo po vseh goriških šolah po možnosti slovesno. Vsi zavodi so imeli ta dan sv. mašo s primernim cerkvenim govorom. V šoli so pa ravnatelj, profesorji zgodovine in učitelji poudarili pomen tega važnega dneva z zgodovinskega in kulturnega stališča.

—g— **Na severnem bojišču** je bil težko ranjen na glavi tovariš Rihard Trebšič, učitelj-voditelj v Podbeli pri Kobarižu, in se zdravi v bolnici v Dobromilu v Galiciji.

—g— **Poroka.** V četrtek, 3. decembra se je poročil vrli tovariš gospod

Rudolf Reja, učitelj v Kojškem z gospodično Marico Gorjupovo z Vrha pri Kanalu. Obilo neskaljene sreče novoporočencema!

—g— **Učenke slovenske ljudske šole v Ločniku** so pod vodstvom učiteljice Josipine Bitežnikove izdelale za vojake 46 kosov volnenih izdelkov. Potrebni denar 32 K 80 v je nabral med domačini šol. voditelj. Blago se je izročilo podružnici »Rdečega križa« v Gorici. Ni sicer to velik dar, ali kdor pozna tukajšnje ubogo ljudstvo, ta mora priznati, da je to časten dar, posebno ker od raznih strani nabirajo v dobrodelne namene.

—g— **Novo društvo.** V Avbru so ustanovili novo pevsko društvo »Davorin Jenko«, čigar pravila so od namestništva že odobrena.

—g— **Iz Otaleža** poroča šol. vodja: Vodstvu tuk. šole so darovali posestniki vasi Otaleža in Jazen znesek 23 K 60 v, ki se je uporabil za nakup volne in toplega perilnega blaga. Ker na tuk. šoli letos še nimamo pouka v ženskih ročnih delih, pletejo in šivajo šolske deklice izven šolskega pouka. Pletivo, kakor tudi perilo bo kmalu izvršeno, nakar ga tuk. vodstvo odpošlje na naslov: Kriegsflüchtigenamt des k. k. Kriegsministeriums na Dunaju, XX. Berggasse 16. — Srčna hvala boji vsem darovalcem!

—g— **Pogrešajo** Lojzeta Macarola, nadučitelja v Šempolaju, ki so ga menda zadnjikrat videli okolo 10. oktobra ob reki San, kjer je zaradi slabosti baje zaostal.

Tržaške vesti.

—t— **S seje mestnega odbora z dne 18. novembra t. l.:** Odobrila se je razdelitev dohodkov raznih ustanov med 49 učencev ljudskih šol in 10 gojencev otroškega vrtca na Stari Reni.

—t— **Razpisan štipendij.** Z začetkom šol. leta 1914/15. je na razpolago en štipendij ustanove Antona Hrovatina letnih 240 kron. Pravico prositi zanj imajo učenci na kaki tuzemski ljudski, srednji ali visoki šoli do dovršbe ukov z vštetim letom za rigorozo in enoletne prostovoljce iz potomstva umrlih sorolencev ustanovnikovih, namreč bratov Matije in Franca Hrovatin in sester Ivanke, omožene z Valentinom Daneu in Ane, omožene z Antonom Skerlavaj na Opčinah pri Trstu. Ako bi takih prosilcev ne bilo, so pozvani drugi sorodniki, eventualno učenci iz Opčin. Pravica predlaganja pristoji gospodu Ferdinandu Ferlugi na Opčinah, pravica podeljevanja pa c. kr. namestništvu v Trstu. Prčšnje, ki jih je opremiti s krstnim listom, z zadnjima šolskima izpričevaloma, z izpričevalom o cepljenju koz, z abožnim listom in z dokazilom sorodstva z ustanovnikom, je vložiti do 31. decembra 1914 na c. kr. primorsko namestništvo v Trstu.

—t— **V soboto, 19. t. m.** prirede otroci Ciril-Methodovih šol v Trstu v veliki dvorani Narodnega doma na korist božičnice ubožnim šolarjem šolsko veselico.

—t— **Slavnost cesarjeve 66letnice na C. M. šolah v Trstu.** C. M. šole v Trstu so slovesno praznovalle 66letnico vladanja našega presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Deška in dekliška šola na Acquedottu se je udeležila na predvečer slavnostnega dne kinematografične predstave v gledališču »Eden«. Program je bil za otroke jako zanimiv, posebno pa film, ki predstavlja odhod našega vladarja v Ischlu na lov. Otroške oči in lica so kar žarele samega veselja, ko so videli naši malčki našega sivega vladarja, s kako lahkoto zajaše konja, kako prijazno nagovarja oko stoječe ljudi. Posebno je ugajal oni prizor, ki predstavlja cesarja kot izbornega lovca ter tudi ustreliti kako divjo kozo. Vsakokrat, ko se je pokazal na sliki, so malčki dali duška svojemu navdušenju in kremeniti ljubezni do svojega vladarja z glasnimi: »Živio!« Po končanem programu so otroci stoji zapeli cesarsko pesem. — Na slavnostni dan so se zbrali dečki šole na Acquedottu v enem izmed razredov, ki so bile v njem okrašene z zelenjem in cveticami cesarjeva podoba in druge slike odličnih avstrijskih mož. Tukaj je povedal šolski voditelj v lepem govoru velepomembnost dneva za vse nas Avstrijce ter v živih potezah orisal plemenito in blago srce našega presvetlega vladarja. Zaključil je svoj govor z besedami: »Bog ohrani, Bog obvari nam cesarja, Avstrijo!« Na to so otroci zapeli cesarsko pesem. Po končanem slavnostnem govoru so se udeležili vsi otroci sv. maše. Na enak način se je pojasnila važnost dneva 2. decembra deklicam na Acquedottu in otrokom obeh šol pri Sv. Jakobu.

—t— **Tržaško slov. učit. društvo** je darovalo iz svojih skromnih dohodkov 25 K za »Rdeči križ«.

—t— **Vrnil se je s severnega bojnega polja** tov. Franc Cibic, učitelj v Rojanu, ranjen, na daljši dopust. — Istotako ranjen se je vrnil z bojišča tov. Jožef Čok, voditelj v Trečah.

—t— **Za vojake** so pletle in še pletejo učenke trž. slov. okoliških šol razne volnene izdelke. Učenci so pa pridno nabirali in znašali robidino listje.

—t— **Društveno delovanje** Trž. učit. društva je, kakor tudi drugod, zaostalo. Orjaški dogodki, ki se sedaj vrše, so — umevno — morali vplivati v tej smeri. Lepo število tržaških tovarišev se častno udeležuje borb na severnem ali južnem bojišču. Še enkrat toliko jih je pozval klic domovine pri slednji reviziji prejšnjih naborov. Tako je odložen marsikateri lep načrt o znanstvenem in socialnem delovanju Trž. učit. društva na poznejše čase. Ipak skrbi društvo za pomnožitev naših šolarskih knjižnic. Po lepi dotaciji šolski knjižnici na Opčinah je sedaj na vrsti sve-toivanska šola.

—t— **Človekoljubno delo slov. učiteljskega tržaške okolice.** Tržaško komunalno učiteljstvo, toli slovensko kolikor italijansko, prispeva prostovoljno, pričeniši že s 1. septembrom mesečno z 1% svoje plače v olajšanje bede onih, ki so ostali zaradi vojnih razmer brezposelni. — Komunalno učiteljstvo slovenske ljudske šole v Škedenju je priredilo s požrtvovalnim sodelovanjem škedenjskih dram. diletantov predstavo v prid učencem, katerih očetje so poklicani v vojno službo. Prireditve se je vršila 11. oktobra; čisti dobiček znaša 140 K. Duša prireditve je tov. Franc Sancin ml.

Splošni vestnik.

Nov denar. Nemški listi poročajo, da bo na podlagi dogovora med dunajsko in budimpeštansko vlado izdan nov denar, namreč 50vinarski novci iz nikla.

Samostojna grško-katoliška cerkev v Bosni in Hercegovini. Iz Sarajeva prinaša »Neue Freie Presse« vest, da se je sveta stolica z dekretom kongregacije de propaganda fide z dne 7. novembra odločila, ustanoviti apostolsko administracijo za Bosno in Hercegovino ter je imenoval misijskega duhovnika v Bremenu, Aleksija Bazinka, za titularja. Administrator je sedaj direktno podrejen papeški stolici.

† **Josip M. Hovorka.** V Pragi je umrl te dni češki pisatelj in knjigotržec Josip M. Hovorka, star 66 let. Hovorka je bil znan pisatelj in je tudi več njegovih del, ki jih je večinoma pričbeljeval v podlistkih praških listov, zlasti v »Narodnih Listih«, prevedenih na druge slovanske jezike, tudi v slovensčino. Njegova glavna dela so: »Razni listi«, »Pota življenja«, »Nova zbirka beletrističnih del«, »Vitezi zlata«, »V obrambi domovine«, »Med gospodi in služabniki«. Svoje podlistke iz »Narodnih Listov« je zbral v zbirki »Iz ptičje perspektive«. Zbiral je tudi gradivo za velik slovanski bibliografski slovar. Hovorka je bil mnogostransko izobražen, prosvetljen, osebnost pa jako ljubezniv, nenavadno vljuden, odkrit, veležnačen človek. Nam Slovcem je osebnost dobro znan z raznih slovanskih časnarskih kongresov, ki se jih je redno udeleževal. Slava njegovemu spominu!

Praske »Učiteljske Novine« objavljajo v zadnji svoji številki kratek življenjepis dr. Močnika, ki so ga posele iz naše slavnostne številke. — Imenovani list se skoro v vsaki številki spominja slovenskega učiteljstva.

O zadnji številki našega lista čujemo zopet samo pohvalne besede. Prijatelj nam piše poleg drugega: »Zadnja številka »U. T.« je zopet lepa. Posebno uvodnik mi ugaja. Pisan je z resnobo in stvarnostjo, ki mora imponirati. Slovenski učitelji znate! Vsa čast vam!...«

Donos davka na vino in meso. V letu 1913. je znašal davek na vino, vinski in sadni mošt v Avstriji 12,363.072 kron, in sicer za 1,199.876 kron manj kakor v letu 1912. Nekaj več kot polovico se je pobralo po tarifi, ostalo po odkupu in zakupu. Najmočnejši davkoplačevalec je bilo mesto Dunaj, ki je dalo 4,787.631 K po tarifi in 9657 kron potom odkupa. Potem pride Niže Avstrijsko, mesto Trst in Štajersko. — Davek na meso in klavno živino je znašal 1913. leta 19,042.832 K, in sicer za 223.825 K več kakor v l. 1912. Največ je plačal Dunaj z 8,772.097 kron, potem Češka, ki je dala 2,928.400 kron tega davka.

»Südmark« posluje redno ter sta se zadnje čase ustanovili celo dve novi podružnici, v Ormožu in v Pötzleinsdorfu pri Dunaju. Tudi društveno glasilo »Mit-

teilungen« redno izhaja. V zadnji številki poroča, da je letos naselila 63 oseb na 238 oralih. Naselbine se raztegajo v 8 obmejnih občinah na Štajerskem. Prvi sta dobili letos naselbini slovenski občini Kaniža in Št. Jurij na Pesnici. Skupno je »Südmark« naselila dosedaj 430 oseb na 1720 oralih v 22 obmejnih občinah ter izdala za to 1,229.192 K. Nedavno umrli davčni sluga Weisshammer v Železni Kapli je zapustil društvu svoj skromni prihranek 200 K.

Razgled.

— **Ruski naučni minister — umrl.** Korespondenčni urad javlja iz Petrograda z dne 9. t. m., da je naučni minister Casso umrl po operaciji raka.

— **Analfabetizem v Avstriji.** Po ljudskem štetju iz leta 1910. je v Avstriji analfabetov: med Čehi 2:38%, Nemci 3:12%, Italijani 10:30%, Slovenci 14:65 odstot., Poljaki 27:36%, bukovinskimi Madžari 36:39%, bukovinskimi Rumuni 60:39%, Rusini 61:03%, Srborhyati 63:67 odstot., Avstrijsko povprečje znaša 16:52 odstotok.

— **Razpuščeno društvo.** Akademično društvo »Adrija« v Pragi je razpuščeno; njegovo imetje je pristojna oblast zapolnila.

— **Ukrajinske šole na Dunaju.** Dne 26. novembra se je pričel redni pouk na ukrajinski ljudski šoli in ukrajinskem učiteljsku na Dunaju. Tudi na ukrajinski gimnaziji že redno poučujejo.

— **Iz učiteljske rodovine.** Gospa Juzlova, vdova po učitelju v Letni v Plznu, ima na bojišču sedem sinov.

— **Nemški učitelji v vojni.** V bojnih vrstah nemške vojske stoji 40.000 učiteljev. Iz sašk. polkov je ubitih doslej 60 učiteljev.

— **Vseučilišče Louvain — preneseno v Cambridge.** Vseučilišče v Loavianu je preneslo svoj sedež v Cambridge, kjer so mu odstopili del prostorov tamkajšnjega vseučilišča.

— **Bolgarski dijaki — izgnani iz Rusije.** Sofijsko »Utro« poroča, da je ruska vlada izgnala iz Rusije vse dijake bolgarske narodnosti.

— **Koncesija Poljakom v Prusiji.** »Dziennik Poznanski« javlja, da je prusko naučno ministrstvo odredilo, da se morajo odslej poljski otroci v ljudskih šolah poučevati veronauk v poljskem jeziku.

— **Nemščina v madžarskih šolah.** Na vseh ljudskih šolah je postal nemški jezik obvezen, na srednjih šolah se bo pa nemščina gojila bolj kot doslej.

— **Nemški učenjak odložil profesuro na angleškem vseučilišču.** Profesor Karel Lehmann-Haupt se je zahvalil za profesorsko čast v Liverpoolu, kjer je poučeval grščino.

— **V Bjelovaru in Sisku** so prenehali s šolskim poukom, ker so šolske prostore izpremenili v vojaške bolnišnice.

Raznoterosti.

× **Kaj naj čitamo med vojno?** S tem vprašanjem se je neki berlinski list obrnil do raznih umstvenih odličnjakov in je dobil prav zanimive odgovore. Jako mnogoštevilno je priporočilo, naj čitajo ljudje zgodovino Angleške, češ, iz nje bodo najboljše spoznali angleški narod in njegov značaj in se po vojni ne bodo več vdajali iluzijam. Nadaljna priporočila posebno naglašajo, naj Nemci čitajo zgodovino nemških držav, zlasti zgodovino pruskega kralja Friderika II., češ, da je sedanja doba še najbolj podobna dobi Friderika II. Značilno je priporočilo, naj čitajo Nemci tisto zgodovino Friderika II., ki jo je spisal — Anglež Carlyle. — Pisatelj Mauthner priporoča »Guliverjeva potovanja«, češ, iz te knjige se spozna ljudi vobče in zlasti Angleže. Jako mnogo vprašancev priporoča čitanje Zolovega »Poloma«, (ki je izšel tudi v slovenskem prevodu), in Tolstega »Vojno in mir«, nadalje Bismarckove govore in — Angleža Shakespearea »Henrika V.«, ki jako spominja na gotove, sedaj merodajne osebe na Nemškem.

× **Uporaba papirja v vojne svrhe.** Najinteresantnejši material, ki ga Japonci uporabljajo v vojni, je papir. Japonci so v vojni z Rusi uporabljali v Mandžuriji papirnate plašče, a sedaj so obljubili Francozom, da jim pošljejo množino papirnatih oblek za zimsko opremo njihovih čet. V neki dunajski trgovini so svoječasno prodajali japonske papirnate copate, ki so bile prirejene tako, kakor izrezani črevlji. Te copate je bilo treba obuti preko črevljev, in noge so ostale tople. Ker so nam Japonci odpovedali svoje pirateljstvo, ne moremo več dobiti takih papirnatih copat. Japonci proizvajajo te copate, plašče in drugo obleko iz

posebnega papirja, ki ga ni mogoče raztrgati. Takšne obleke iz papirja so bile svoječasno naprodaj tudi v Berlinu. Da li je v resnici papir najboljšo sredstvo proti zimi in mrazu, to je treba šele preizkusiti.

× **Zlati časi za liste.** »Venkov« glasilu češke agrarne stranke, je priobčil ob izbruhu vojne med Turčijo in trojnim sporazumom članek, v katerem pravi med drugim: »O, sedaj so napočili zlati časi za liste, ki ljubijo senzacije! Sedaj, ko je tudi Turčija stopila na vojno pozorišče. Od tu je težko kontrolirati vse, kar se dogaja na Balkanu ter v daljni Aziji in Afriki. Za to ima fantazija svobodna kri-la. Časopisi so že tudi polni vesti, ki bi človeka zares silile na smeh, ako bi se ne tikale dogodkov, ki so veleresni. Tako smo že čitali, da so Turki na potu z veliko vojsko na Indijo, da koraka druga četa z vrečami, polnimi peska, proti Egiptu, da zasuje s temi vrečami Sueški kanal. Čitali smo dalje vesti, da je neka turška armada prodrla v Arabijo, da iz-zove tam vstajo. Nekateri listi so imeli celo avtentično vest, da so Japonci že v Mezopotaniji itd. Drugi časopisi pišejo, da se angleški listi pripravajo s turškimi o vprašanju, za koga sedaj molijo indijski mohamedanci. Turki da trde, da za sultana. Angleži pa, da molijo za angleškega kralja. Kaj bomo še vse doživeli in kaj bomo še vse čitali! Niti v velikih bitkah na Francoskem in na severu se ni v par mesecih toliko napisalo, kakor sedaj v par dneh, ko je izbruhnila vojna v Turčiji!«

P. n. poverjenike »Slovenske Šolske Matice« prosimo, da čimprej pobere članarino. V okrajih, kjer je poverjenik mobiliziran ali sploh odšel iz okraja, naj pobere članarino njegov namestnik v službi ali kdorkoli. Članarina se pa pošlje lahko kar naravnost na naslov Slovenske Šolske Matice v Ljubljani.

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Anonimnemu dopisniku v Gorici: Na take besede nima dandanes pameten človek nobenega odgovora. Brez zamere! Na Goriško: Mobilizirani učitelji-oženci dobivajo polno plačo, učitelji-samci polovico, učitelji-prostovoljci nič.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Radivoj Korene.

Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Agitirajte, pridobivajte novih naročnikov za naše liste, ki so:

**Učiteljski Tovariš - - - - -
- - - Popotnik, Zvonček.**

Iznova pozivamo vsa okrajna učiteljska društva, naj store svojo dolžnost v polnem obsegu! Vsi na delo!

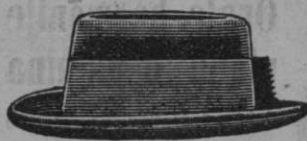
AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13
poleg Figovca

priloga svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogle-dal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna steklarska dela, tudi nova šol. :: poslojpa na deželi itd. ::

Prva gorenjska razpošiljalnica IVAN SAVNIK

Kranj
172

razpošilja na vse strani sveta najmoderneje in najtrpežnejše klobuke v vseh cenah in oblikah od kron 3.— dalje.

Cevlje za dame in gospode prvovrstne kakovosti prodaja pod konkurenčno ceno.

Za neugajajoče se vrne denar.
Meseca avgusta izide bogato ilustrovan cenik.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.

registрована zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do 30. novembra K 161.523.59.

Uradno ure: Vsak četrtek od 1/2.—1/2.3. popoldne in vsako soboto od 6.—7. zvečer.

Manufakturna trgovina

J. Grobelnik,

prej Frano Souvan sin
Ljubljana, Mestni trg 22
nasproti lekarni.

Posebno bogata zaloga

sukna za moška oblačila !!

Najboljši nakupni vir

modernih blagov za ženske obleke

iz svile, volne, delena itd.

Vedno zadnje novosti

rut in šerp.

Bogata zaloga

vsakovrstnih preprog, zaves in garnitur.

Izkušeno dobri šifoni, platuid, kotenine in drugo belo blago.

Zunajna naročila se točno izvršujejo.

P. n. učiteljstvu pri nakupu posebne ugodnosti glede cen in plačila.

Najizvrstnejše in najboljše tamburice izdeluje in razpošilja

Prva sisečka ročna izdelovalnica tamburic

J. Stjepušin Sisek.

Odlikovana na pariški izložbi l. 1900 in na milenijski izložbi 1896. Razun tamburic in skladeb za razna godala ima kakor gosli, citre, gitare, mandoline, harmonike, okarine i. t. d., za katere se pošilja poseben cenik s slikami. Ilustrovan cenik tamburic pošljem vsakomur zastoj. V isti tovarni izhaja strokovni tamburaški mesečnik pod imenom »Tamburica«, ki prinaša razun pouka tudi krasne tamburaške partiture ter stane letno samo 8 K.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Največja slovenska hranilnica!

Denarnega prometa koncem leta 1913 . . . K 700,000.000.—
Vlog „ 43,500.000.—
Rezervnega zaklada „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odbitka. Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo

C. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike. ::

Ali ste že član društva »Jubilejska samopomoč«?

Društveniki so lahko učitelji, njihove žene in učiteljice po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem. V društvo se sprejemajo le oni, ki še niso stari nad 45 let.

Pri pristopu v društvo se plača pristopnina, ki se ravna po starostnih letih in sicer do 25 let 2 K 50 h, od 25 do 30 let 5 K, od 30 do 35 let 10 K, od 35 do 40 let 15 K, od 40 do 45 let 20 K; poleg tega še 2 K za prvi smrtni slučaj, 2 K letnine, 1 K vpisnine, 30 h upravnine in 20 h poštneine.

Letno se plačuje 30 h upravnine in 2 K za rezervni fond, ki je znašal koncem XII. upravne dobe 8052 K 99 h.

Po društvenikovi smrti izplača načelnštvo takoj zakonittem dedičem tolikokrat po 2 K, kolikor je društvenikov (sedaj 250). Po smrti društvenika plačajo drugi društveniki po 2 K za nadaljni slučaj smrti.

Vsa pojasnila glede pristopa v društvo daje predsednik
IVAN SCHMEIDEK, učitelj v Krtini, p. Dob.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani

ima v zalogi naslednje knjige

1. A. Rapè: Mladini. I., II., III. zvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1.—, s pošto 16 h več.

2. J. Slapšak: Spisi Mišjčkovega Julčka. I., II., III., IV., V., VI., VII., VIII. zvezek. Cena vsakemu teh osmih zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1.— s pošto 16 h več.

3. Engelbert Gangl: Zbrani spisi za mladino. I., II., III. zvezek. Cena vsakemu teh treh zvezkov, ki so vsi lično vezani, je K 1.—, s pošto 16 h več.

4. Josip Ribičič: Vsem dobrim. Cena lično vezani knjigi K 1.—, s pošto 16 h več.

5. Pavel Flerè: Palnakovi spisi. I. in II. zvezek, K 1.—.

6. Ivo Trošt: Moja setev. I. zvezek.

7. Janko Žirovnik: Narodne pesmi za šolsko mladino. I., II. in III. zvezek. Cena vsakemu teh dveh zvezkov brez poštneine je 20 h.

8. Emil Adamič: Slava cesarju Francu Jožefu I. I. Spevoigra za šolsko mladino. Cena K 2.—.

9. Besedilo k E. Adamičevi spevoigri. Cena 5 h.

10. Dr. E. Bretl: Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe? Cena 20 h.

Ves izkupiček za te knjige je namenjen Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta.

Kupujte te knjige vsi, ki ljubite svoje otroke! Priporočajte jih prijateljem mladine, šole in učiteljstva!

Vse te knjige se naročajo in kupujejo v »Učiteljski tiskarni« in v vsaki knjigotržnici.

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na tovrako

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštneine prosto!

Izredno nizke cene!

Anton Krušič,
krojški mojster in trgovec
v Gorici
Tržaška ulica števil. 16
v lastni hiši
in Tekališče Fran Jožefa št. 39.

Moja delavnica se nahaja v bližini slov. kmetiške šole. Opozarja se gg. odjemalce, da je došla ravnokar velika množina raznovrstnega blaga najrazličnejših kakovosti iz avstrijskih in angleških tovarov za vsak stan. Posebno se priporočam cenjenim gg. učiteljem v mestu in na deželi.

Naročajte naš list!

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Knjigoveznica
Anton Janežič
Ljubljana
Florijanska ulica 14
se priporoča slav. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.
Pri večjih naročilih 10% popusta.

Agitirajte za svoje glasilo! Pridobivajte mu novih naročnikov!

Orgle, harmónije piana in pianina dobavi c. kr. dvorni dobavitelj **Jan Tuček** Kutna Hora, Češko. Pošilja cenike brezplačno in franko.

Ustanovljeno leta 1869

Advokat in kazenski zagovornik pred vojaškimi in civilnimi sodišči

dr. Janko Žirovnik
v Ljubljani, vljudno naznanja da se je s 1. decembrom 1914 preselil s svojo pisarno v Iv. Bonačevo hišo v Ljubljani, Še-lenburgova ulica št. 5 II. nadstropje (za eno hišo naprej).

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“, r. z. z o. j. v Ljubljani.

Čekovni račun števil. 66312.

Zadružnik našega denarnega zavoda postane lahko vsak, kogar sprejme načelstvo. Delež 50 K, se mora takoj polno vplačati. Posebno se priporoča ti deleži kot osnovne glavnice učiteljskih društev. Deležne vloge se obrestujejo po 5%.

Vstopnine se enkrat za vselej plača 2 K.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, ako tudi ni zadružnik. Obrestna mera je 5%. Obrestovanje se pričinja dvakrat na mesec in sicer: 1. in 16. dne vsakega meseca.

Posojila se dajo le zadružnikom na osebni kredit po jako ugodnih pogojih. Posojila dovoljuje načelstvo. Načelstvene seje so vsako 2. in 4. delavno soboto v mesecu. Zadruga plačuje na željo za svoje dolžnike premije ter tudi posreduje pri zavarovanju.

Vrača se po spodaj navedenih načinih. Vsakdo si lahko izbere način vračila po svoji osebni potrebi in po svoji plačilni zmožnosti.

Vsakih 100 K posojila se vrača po načinu:

mesecnih rokov	in sicer	11	à	9 K	—	h,	12,	4 K	73 h
A	v 12	17	6	—	—	—	18,	3	56
B	18	23	4	50	—	—	24,	4	—
C	24	37	3	—	—	—	38,	—	66
D	38	45	2	50	—	—	46,	1	81
E	46	59	2	—	—	—	60,	—	70
F	60	69	1	75	—	—	70,	1	42
G	70	84	1	50	—	—	85,	1	26
H	85								

Informacije pošilja zadruga vsakomur franko, kdor vpošlje 20 h v pisemskih znakih. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Dopise je naslovljati edino na zadrugo, ne na posamezne člane načelstva. Zadrugi lokal je v Ljubljani, Pranciškanska ulica 6.

Uradne ure za stranke so izvenzemski praznikov vsak četrtek od 1/2. do 1/3. ure popoldne in vsako soboto od 6. do 7. ure zvečer.

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratniki in v to stroko spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné

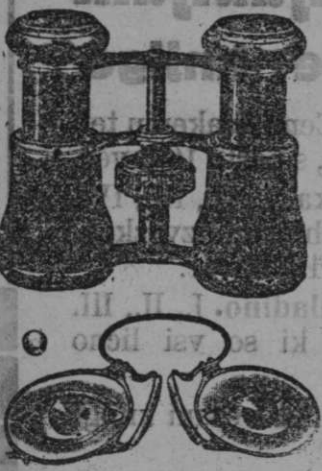
Ljubljana, Mestni trg 10

Velika izbira!

Solidna postrežba!

FR. P. ZAJEC, Ljubljana, Stari trg št. 9

Izprašani optik. Zalagatelj c. in kr. armade, vojne mornarice, domobrancev l. t. d.

Očala in ščipalniki natančno po zdravniških predpisih. Toplometri, barometri, mikroskopi, daljnogledi Basch, Oerz, Zeiss l. l. d. Fotografični aparati itd. Moderno urejena delavnica z električnim obratom. Ceniki brezplačno.

Tovarniška zaloga priznana najboljših švicarskih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine.

Zaloga raznega risalnega orodja za dijake, inženirje, arhitekte itd. Strogo solidna tvrdka!! Ogromno število pohvalnih pisem na razpolago. Krašni ceniki na zahtevo zastoj. Cene solidne! Postrežba točna! Gramofoni od K 20.— naprej, plošče od K 1.50 naprej vedno v zalogi.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogáčnik mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terezije c. št. 11 (Kolizej)

Zaloga spalnih ter jedilnih sob v različnih : najnovjših slogih. :

Zaloga otomanov, divanov, žimnic : in otroških vozičkov.

Popolna spalna oprava za dve osebi K 350.-

zgotovljena iz tu- ali inozemskega oreha ali hrasta. Ker je trpežni izdelek je posebno priporočljivo za one, kateri se mnogokrat selijo. **Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.** Zahtevajte najnovjši katalog, kateri obsega nad 300 mod. slik.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

reg. zadr. z omejeno zavezo Francišškanska ulica števil. 6

se priporoča slavnim kraj. šolskim svetom in cenj. učiteljstvu v naročilo vseh uradnih šolskih tiskovin po najnovjših vzorcih. V zalogi ima vsakovrstne napise na lepenki, razne mladinske spise, vse poštno tiskovine za šol. uporabo itd. — Priporoča se v natisk uradnih kuvert in pisemskega papirja z napisom in sploh vseh v šol. stroko spadajočih tiskovin. V zalogi vedno: K. Wider, „MOJE PRVO BERILO“.